

Mænd, køn og magt

Kenneth Reinicke
Roskilde Universitet
8.Maj 2011

Indhold

- Eksistensbetingelser for at studere mænd generelt
- Debatten om mænd som prostitutionskunder
- Anbefalinger

Vigtige spørgsmål

- Hvordan vi får mænd til at deltage mere i ligestillingsdebatten?
- Hvordan får man mænd til at tage stilling til andre mænds kritiske adfærd?
- Skal vi lovgive os til mere ligestilling eller vente på at det "naturligt" kommer?

Forskningens eksistensbetingelser

- Vigtigt at forstå hvad mandeforskningen er oppe imod
- Mænd har som forskningsobjekter været neutrale, usynlige og kønsløse
- Mænd er ikke vant til at opfatte dem selv som kønsobjekter
- Mænd taler ikke om køn - de tager kønnet på sig
- Polariseret forskningsområde - fordi skal mandeforskningen bygge videre på eller forkaste den feministiske teoridannelse?
- Skal man fokusere på mænds privilegier eller maskulinitetens pris?

Mænd som køn

- Der er behov for systematisk viden om mænds liv i et kønsperspektiv, hvis vi skal løse ligestillingsproblemer
- Men svært at få mænd til at fremstå som sociale og politiske kategorier?
- Emnet ligger mellem det tabuiserede og latterliggjorte
- Ingen steder i verdenen hvor emnet "bare" falder ind i brede folkemængder

Nye tider

- Tiltag rettet mod mænd er begyndt at blive professionaliseret
- Behandling til voldsudøvende mænd (30-35 millioner kroner)
- Center til kriseramte mænd (12-13 millioner kroner)
- Ny forældreansvarslov som giver mere plads til faderen
- Flere partier støtter nu en kriminalisering af prostitutionskunder

Mænd og ligestilling

- Besynderlig relation mellem mænd og ligestilling
- Er det naturligt at mænd ikke interesserer sig for ligestilling?
- Ligestilling opfattes som noget mænd skal afgive til kvinder
- Ligestillingsdiskussioner bliver let personlige og der er manglende respekt for den faglige substans
- Ligestilling er også et frigørelsesprojekt for mænd

Mænd og vold

- Et mærkeligt men meget effektivt tabu der omgiver mænds vold
- Systematisk nedtoning af forholdet mellem mandekultur og vold
- Det blev forsvaret med, at vold og aggression indgår som "naturlig" del af drenges socialisering
- Vi fokuserer mest på det sociale og kønsneutrale når vi diskuterer vold
- Men i modsætning til prostitution er der fra institutionel hold sket meget

Mænd og prostitution

- Et ikke-legitimt terræn at bevæge sig ind på
- Indikerer hvor svært det er at belyse mørke sider af mænds liv og mænds seksualitet i det offentlige rum
- Vi fokuserer mest på bagmændene – men er også begyndt at sætte fokus på kunderne
- Det dukker op i ny og næ – men svært at holde fokus
- Patriarkatets styrke skyldes ikke en maskulin sammensværgelse – men det faktum, at vi ikke tænker tilstrækkeligt på køn og magt

Prostitution -Det svære emne

- Pornografi, prostitution og maskulinitet hænger sammen – siger noget om det maskuline begær
- Visuel og instrumentel seksualitet
- Men passe på med naive kausale forklaringer
- Mænds seksualitet rummer selvfølgelig også evnen til ømhed og intimitet
- Men mænd er i stand til at se gennem fingre med den elendighed som prostitutionen ofte bygger på
- Prostitution er ofte gearet til mænds instrumentelle seksualitet

Hvad handler mænd og prostitution egentligt om?

- Er det kulturelle, biologiske eller individuelle faktorer, som er den afgørende drivkraft bag mænds sexkøb.
- ”Normale” mænd som blot benytter deres samfundsmæssige ”rettighed”, fordi de kan og må
- ”Afvigende mænd” med psykiske problemer, mænd som har svært ved at opretholde forhold og skabe dybe nære relationer, mænd som har behov for hjælp og terapi
- Samme dikotomi indenfor forskning om vold, voldtægt og sexchikane: ”bad or mad men”

Myter om mænd og prostitution

- Mænd som ikke kan få sex på anden vis
- Handicappede mænd
- Funktionelle forklaringer
- Et nødvendigt samfundsmæssigt onde
- Prostitution forhindrer voldtægt
- Mænds seksualitet er uforanderlig

Drivkræfter

- Er det lysten til sex?
- Er det spændingen og indsigten i en eksotisk verden?
- Er det kontrol med situationen: man ved man får sex og med hvem?
- Er det ægtemænd, som ikke bliver tilfredsstillet på hjemmefronten?

Forskel på, hvor udbredt det er at købe sex.

- I lande som Spanien og Italien har omkring 40 % af mænd købt sex,
- Hvorimod det i f.eks. Skandinavien er ca. 10-15 %.
- I Thailand er tallet helt oppe omkring 70 %.
- Forskellen mellem de forskellige lande siger noget om seksualitetens kulturbundne former men også, at det er muligt at påvirke mænds adfærd.

- De stærke fantasier omkring prostitution kan risikere at gøre mænd blinde over for den tragiske virkelighed, som prostitution ofte er baseret på.
- Nogle sexkunder køber illusioner, og ønsker ikke at facaden skal brydes ned. Det er bl.a. spændingen, indblikket i en "eksotisk" verden og den forbudte følelse der gør det så attraktivt og dragende.
- Prostitutionskunder kan anse mødet med den prostituerede som en markedsrelation, hvor der fokuseres på sex som et produkt, der sælges på et frit marked, og hvor kvinden sælger sin krop frivilligt.

Sexkunder i Danmark

- 14% har købt sex – 86% har ikke
- Hvem køber: mænd fra alle samfundslag, gifte og ugifte, forskellige aldersgrupper (Lautrup 2005), mænd i krise (Lyngbye 2000)
- Af dem der har købt sex har mange købt en eller få gange ligesom nogle mænd har købt mange gange
- Der er ikke stor forskel på det der købes og det der praktiseres med andre partnere
- Jo tidligere debut des større risiko for at blive hyppig kunde
- Sexkøb mere legitimt i nogle erhverv end andre

Hvorfor køber mænd sex

- Noget der skal prøves af (60%)
- Det er uforpligtende sex (36%)
- Muligheden var der (30%)
- Få siger: fordi det er min eneste mulighed for at få sex (8%)

De usynlige kunder

- Lovgivning illustrerer syn på prostitution
- I Sverige anses sexkøb som vold mod kvinder
- Mænds ret til at købe sex bliver ikke udfordret tilstrækkeligt i DK
- Mænd bliver ikke gjort medansvarlige

Prostitution handler om mænd

- Prostitution er et ligestillingsproblem
- Fordi mænds seksualitet er eksistensbetingelsen for prostitution
- Markedstankegang har domineret
- Mænd er jo bare kunder!!

Mange mænd har et ambivalent forhold til det at købe sex.

- På den ene side føler mænd skyld og skam over at købe sex (f.eks. overfor partner og pga. pengeforbrug og løgne), men på den anden side fortsætter de med at købe sex.
- Andre studier har vist, at mange mænd som har købt sex, også kunne have undladt at gøre det, og der findes mænd, som ikke har købt sex, men som måske i fremtiden kunne finde på det.

Ambivalens som springbrædt til forandring

- Begær - samvittighed
- Maskuliniserende handling – ynkelig handling
- Anerkendt/accepteret handling – marginal taberhandling
- Selvfølgeliggjort rettighed – voldeligt overgreb

Hvordan håndterer man emnet "mænd som socialt køn"?

- Mange risici når man arbejder med emnet
- Fremhæv også positive aspekter af traditionelle manderolle
- Se mænd /drenge som ressource ikke kun som problem
- Finde legitime emner som ikke er marginaliserede eller latterliggjorte
- Processen er ekstrem vigtig at tage højde for

Anbefalinger

- Muligt at forandre mænds mentale forestillinger
- Efterspørgslen kan påvirkes
- Mænd skal integrere seksualitet i deres sædvanlige normverden
- Kampagner (tag stilling mand)
- Prostitutionsrådgivning til mænd
- Forbud?

Hvad bringer fremtiden?

- Manden er ved at udvikle sig fra at være et menneske til at blive et køn
- Udfordring: ikke at dæmonisere mænd – 86% af mænd køber ikke sex
- Samtidig med at fokus holdes på at det generelt næsten kun er mænd der køber
- Tal direkte og bramfrit om mænds involvering